

Vaszary János (1867-1939)

Kislány színpompás réten, 1937 körül

Olaj, vászon, 83,5x101,5 cm

Jelezve balra lent: Vaszary J.

Kiállítva és reprodukálva:

- A magyar festészet rejtőzködő csodái – Válogatás magyar magángyűjteményekből II. 1920–1984, Mű-Terem Galéria, Budapest, 2005., 197.

Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 69 231 EUR

„Friss levegő”

„Uraim, nyissák ki az ablakokat, hadd áradjon be friss levegő ebbe az országba!” – szólította fel Vaszary János egy alkalommal tanítványait, belépve az áporodott szagú epreskerti műterembe. A mester e frappáns paradoxonnal próbálta a fiataloknak megvilágítani szentül vallott hitét, mely szerint a lehető legszélesebb látókört igénylő, minden pozitív hatásra fogékony művészi magatartás és a hazaszeretet semmiképpen sem lehetnek egymást kizáró fogalmak. Az 1930-as évek Magyarországn az ilyen és ehhez hasonló gondolatok egyre erőteljesebb támadásnak voltak kitéve. Vaszary, aki még hetven körül is az életerő eleven megtestesülése volt, festészetével éppúgy, mint írásaiban, lankadatlan küzdelmet folytatott a Horthy-korszak konzervatív és a nemzeti értéket az ésszerűtlenség határát messze átlépve propagáló kultúrpolitikája ellen. A legjobb példával járva tanítványai előtt, vásznai egyre ropogósabb frissességgel hirdették a modern művészetben rejlő kimeríthetetlen lehetőségeket, kiállításain „a színek oly új árnyalatokban való gazdagságával bódított el, ami egyszerre virágoskertté avatta a falakat.”

Vaszary János: *Nő kertben, 1928 körül*
Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

Vaszary János: *Verandán álló nő, 1930-as évek*
Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

Színpompás vásznak

„Az alap felvilágosodik s színszenvedélye elementáris erővel tör ki vásznain a háború után. A feketével ellentétben, világos alapra tiszta színekkel festett képeiből igyekeznek kihagyni mindent, ami a szín ragyogását, tüzeit elbágyasztaná. Káprázatos színhatásokat keres, oly témákat, melyeknél akadálytalanul csaponghat színszimfóniáiban: kékkek, orangeok, cinóberék, zöldék és a kihagyott alapozott fehér vászon csodás harmóniában zsonganak.” – írta mestere szín-imádatáról egyik kedvenc tanítványa, Pécsi-Pilch Dezső.

E szöveg illusztrálására is kiváló példa Vaszary itt bemutatott műve, mely tavaszi színpompába öltözött réten nyújtó-

zó kislányt ábrázol. Tavasz, fiatalság, üdeség és frissesség fogalmainak szó szerint színtiszta megnyilvánulása e festmény, mely fennen hirdeti Vaszary véleményét a festészetről és annak egyik alapvető feladatáról, a gyönyörködtetésről. Matisse pár évtizeddel korábbi szavai csendülnek vissza Vaszary kései színszimfóniájából, mely szerint: „Az én álmom egy olyan művészet, melyet egyensúly, tisztaság, nyugalom tölt be, melynek tárgya nem nyugtalanít, és sok figyelmet nem igényel, amely minden szellemileg elfoglalt egyénnek, épp úgy a kereskedőnek, mint a művésznek enyhülésül szolgál. Szóval: szellemileg megnyugtat, hasonlóan egy jó karosszékhez, mely a fizikai kimerülés számára nyújt üdülést.”

Vaszary János: *Alvó parasztfiú*, 1905, magántulajdon

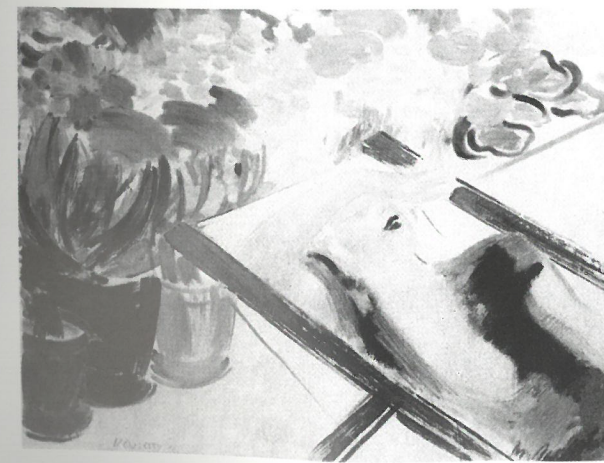

Vaszary János: *Kertben (Virágot szedő nők)*, 1937 körül magántulajdon

Vaszary gyermekábrázolásai

Ha egyszer valaki reprezentatív albumba gyűjti a magyar festészet legszebb gyermek-ábrázolásait, ott Vaszary e témájú művei közül is jónéhánynak szerepelnie kell majd. Talán nincs is több olyan festőnk, aki minden korszakában, ennyiféle stílusban, ilyen kimagaslóan gyönyörű gyerekképek sorozatával ajándékozott volna meg bennünket. A *Kislány paradicsomos kosárral* (1895), a *Veréb* (1925), a *Téjivó gyermek* (1935), vagy a *Levest kanalazó gyermek* (1937) eltérő stílusú, de egyaránt bájos, bensőséges és közvetlenséget sugárzó remekművek. Az itt bemutatott, napfürdőző gyerek-lányt megjelenítő festmény és a jó három évtizeddel korábban készült *Alvó parasztfiú* (1905 körül) összehasonlítása különösen tanulságos. Festés- és látásmódjuk alapján mintha egy egész világ választaná el őket egymástól. A hagyományos, lineáris perspektíva szabályai szerint, naturalista szemléletben, plasztikusan modellált fiúportréval ellentétben, a kislány ábrázolása teljesen nélkülözi a plasztikát és az árnyékolást. A világos alapra széles ecsettel, de áttetsző vékonysággal festett utóbbi kép lényegét a tiszta színek és az izgatottan vibráló körvonalak játékos összehatása adja. Míg az első még a századforduló naturalista-impressionista hagyományában fogant, a másik a magyar art-deco romantikus vonulatának mintapéldája.

Rum Attila

Vaszary János: *Nő nyugágyon*, 1930-as évek magántulajdon